

HALASI ZOLTÁN

A megakadt hang

In memoriam Csoóri Sándor

A felbők fölötté mélyek voltak, porhanyósak, fényesen mozgók, mint a tömegsírok. Talán az volt ő is, barbár, elszánt, nyomakodó. Törtetett, mint aki vért akar inni napkelte előtt, nyúlvért, fácánvért, vagy csak bezúzni annyi koponyát, amennyit tud. Hallott néhány szót, sziszegő tiltást a vízenyős réten, de a füle tele volt kutyával és görcsös nagy bottal, tele fölrobbantott lovakkal. Akkor szőrösödött ki a melle, a háta, az álom lelógó keze feje az összeégett fogcsikorgatás mögött. Nem szenvedhet a szinesztéziát. Ugatást hallott és agyonütötte.

Teste törött volt, szájába lógott az eső drótja. Sírva köhögött, torkát köszöri, majd hosszan rohant egy szál virág körül. Nem fért el az életében. Saját vesztére játszott, bomályból kő alá bújt, tüntetően a bukást akarta, semmiért semmit, szőlővirág kígyózott égő homlokára. Így talált rá a tenger, de meghívóját összetépte. Majd ő elmúlni tanítja magát, kazaltűzet gyújt mellén! Csak azt nem tudta, megelőzze-e sikeres halálát vagy megérdemelje. De nem jött, pedig fejfel repült magának, szétkenete arcát, füstként húzta maga után a testét.

Szebben tudott imádkozni, mint a pápa, de hiába, a tenger lányai hazug lovagokra vártak. Megszokásból túlélte őket, de közben elbagyta azt is, aki nem ő volt, a lámpasor-gerincű szatírt, aki csak ragyogni tudott és időt inni, zubanva, hömpölyögve. Szájában cukortalan, keserű teák: a szégyen; sok a világbajnok, sok a húsos pille a díszsírhegyek fölött, sok a havazó mennyezet, az éneklő kilincs. Mézes, udvarló szavakat szeretett volna mondani, melytől a ruganyos húsú hölgyek teje megered. De folyton özvegyekkel táncolt, akik laposak voltak, mint a téli csóka, és kövérek, mint a megkelt kenyér. Hálát adott magának, látva, hogy a kifosztottak arca dúltabb, mint a bűnözőké.

Nem kérdezett senki semmit. Napról napra hegyesebbek lettek a tüskék. Mintha megfertőzött madarak máját ettették volna meg vele szürkületkor, mindent látott: országok színes legyezőjét, celofán zörgésű városokat. Meteorok subantak át rajta seregélyként, és sűrű füst, mint roppant denevérszárny. Nyirkos tüzezen fulladt keresztül, nyárszemébe ólomidő csöpögött, égette kezét az Én nagyítóüvege. Néha kézbe kapta a Napot, mint a kugligolyót, és kiirtotta a láthatár erdeit. Vonatok jártak belé, mint váratlan hasonlatok. Borotvált fejek közt ögyelegve, maga gyártott magának levegőt, és partra szállt egy semmibe vesző falevélen. Nem volt csatlakozása.

A megtalált hang

Hommage à Galina Usztvolszkaja

Hullámzó tenyér, benne sugárnyaláb, a fénykötél vége; fák gyalognak körbe, fehér foltokban lángol a törzsük, madárhangörvény: a tó fölött levegő verdes, füst kanyarog a dácsa felől, egy kérdés.

Ki helyett néz a Nap, a tőkgyalu ég egyszeme: ki helyett néz a küklpsz? Ő se lát rajtunk át, mi se rajta. Lomb közt, kocsányon lóg, északi Nap: nem a figyelmével, a fagy álmával tüntet. Még most, az év melegebb szakában is. Neki csak az kell, hogy süssön.

Port hint, aranyport, olvaszt könnyaranyat, drótaranyból kötelet fon. Átdőf a lombon, átüt, rád üt, könnykorbács. Török a tükröd a tóban. Nézhetetlen cserepek, szem a szemben, napok, évek. Szétfolyt kiáltásminták, csorgó imapettyek, vérzés az érzékelésben. Mi vagy, ki vagy?

Mindig sokadmagad: sulyok vagy sulyom. Sarjtelep: homoktövis, üröm. Kóboráram a földben, állam a kerítésben, a gurításban, az asztaltáncoltatásban, ott is az állam, a körítésben, a nem létező kvalitásban, ott is az állam, a belülhálásban, a belül hálásban, szintűgy a különélésben, a kívülállásban.

A csapda csattan, benne az idő lába, nem tudja kibúzni, az már a miénk. Az idő leszakadt lába a kezekben, az idő roncsa, stafétabot, loholótól loholónak, lehelőtől lehelőnek, mindig utólag, mindig előleg. El lehet dobni, csak nincs hová. Időlab. A csapda kerete az akarat: benne a tűrhetetlen, a tarthatatlan, a kérhetetlen.

Időlab a tóban, a vallatóban, a mostaniban, a majdaniban. Az ég kopár, a nyírfaág valamit ígér. Az idő roncsa, ez a szerencse, kivihető: ki a dácsába, be a kétségbe, ki a madaras hangárba, be a nádas tó tükrébe, a napszikrákba, a káprázó szabadságba: leadható a nincstárba.

De ha már itt lóg ez a sprőd kötél, ez a könnyből font, körmönfont hagyomány, mért ne kötné fel magát az ember, mért ne kötné rá magát előbb, mért ne kapaszkodna fel az egyetlen, egyre feljebb a mentőkötélen, hangról hangra, hadd marja, hadd dörzsölje véresre végre a Napból himbáló köldöklán.